

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Aan: Deelnemers Deskundigenoverleg Gezondheidsbevorderende
Levensmiddelen (nieuwe voedingsmiddelen)(zie verzendlijst)

Datum 23 oktober 2014
Betreft Verslag vergadering 15 september 2014

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**

Regulier Overleg Warenwet

Bezoekadres:
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag
(Hoftoren)

T 070 340 79 11
F 070 340 73 03
www.minvws.nl

Inlichtingen bij
M. Kunst
m.kunst@minvws.nl
T 070 340 7969

VERSLAG

Verslag van het **Deskundigenoverleg Gezondheidsbevorderende Levensmiddelen** van het **Regulier Overleg Warenwet** op **maandag 15 september 2014** in de **Bolognazaal (15.129)** van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Rijnstraat 50 te Den Haag.

Aanvang: 14.00 uur

Ons kenmerk
VGP/682320

Bijlagen
-

GENODIGDEN/AANWEZIGEN

voorzitter: hr T. Ockhuizen
secretariaat: hr B. Beer
mw M. Kunst
hr. H. Aalten (FNLI)
mw P. Ancion (Reclame Code Commissie)*
mw A. van Asseldonk (NVF)
mw N. Barkhof-Willemstein (Drankenorg.)*
hr S. Beukema (min. EZ)*
mw J. van der Bijl (MVO)
mw R. van den Bosch (VNO-NCW)*
mw M. Boutkan (Herboristengilde)*
mw E. Brink (VC)*
hr R. Claessens (min. VWS-GMT)*
mw W. Colijn (NBOV)*
mw H. Crielaard (CBL)
hr. B. Crijns (min. EZ)
mw C. Dijk-Keesmaat (NWP)*
mw I. van Dis (NHS)*
mw E. van Dorst (NVA)
mw B. van Elk (CBG)*
mw C. Frenkel (VNFKD)*
mw S. Geurts (NPN)
mw R. Gerlofsma (Belastingdienst)*
mw P. v.d. Graaff (KCGH)*
mw C. Grit (FNLI)*
mw C. ter Haar (VBZ)*
hr S. el Haroui (min. EZ)*
mw E. Hartman (VvN)
hr R. Hoosemans (zLTO)*
mw P. Houtsma (NBC)*
hr J. Hulleman (Jumbo Supermarkten)*
hr M. Hummel (CBD)*
hr M. Jansen (CBL)*
mw R. Jonkers (VBAG)
hr J. Klessens (COV)*

Secretariaat ROW
[dienstpostbusROW-
EU@minvws.nl](mailto:dienstpostbusROW-EU@minvws.nl)
www.row-minvws.nl

hr J. Kluijthoofd (FNLI)
hr H. Koning (VBAG)*
hr M. Kooijman (NVWA)
mw N. Leonards (NVB)*
hr T. Lohman (Plantum)*
hr N. Louwaars (Plantum)*
mw M. Lugt (FNLI)
hr B. Mauritz (Neprofarm)*
mw M. Mellema (VNFKD)*
mw B. Niemans (NZV)*
hr R. van Noord (MVO)*
NVA*
NVB*
NVD*
NVAZ*
Hr C. Peters (EAC)
hr S. Peters (VC)*
mw N. Quaedvlieg (Groentenfruihuis)
hr M. Raaijmakers (Bionext)*
hr G. de Rooij (FNLI)*
mw Rootsart (Coeliakie Ver.)*
hr C. van Rossum (CBG)
hr J. Ruig (Venik)*
mw A. Sellis (VWS-VGP)
hr P. de Smet (KNMP)*
hr R. Siteur (Ahold)*
mw Y. Stoffels (KNVKT)*
mw J. de Stoppelaar (NZO)*
mw I. Tiesinga (FNLI)*
hr H. Uitslag (Consumentenbond)*
mw J. Verkaik (RIVM)*
mw I. Vijn (HollandBio)
mw A. Vilorio Alebesque (min. VWS-VGP)
mw W. v.d. Vossen (VC)
hr M. de Vreeze (NEN)*
hr C. Wauters (NVF)
mw S. Wever (NBOV)*
Hr N. Wijkhuijs (IGZ)*

*= afwezig

1. Vaststelling van de agenda en voorstelronde

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld en daarna is er kort een voorstelronde.

2a. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

2b. Naar aanleiding van het DGL-verslag van 28 maart 2014

Van Asseldonk vraagt zich af waarom ze niet was uitgenodigd voor de ROW/DGL van 28 maart jl. Beer verklaart dat er meerder type ROW/DGL's zijn. Zo is er één voor kruiden en één voor nieuwe voedingsmiddelen. Pas recent is het idee gekomen dat het Commissievoorstel over nieuwe voedingsmiddelen ook relevant zou kunnen zijn voor de kruidensector.

3. Stand van zaken EU-overleg inzake het voorstel van EG-Commissie betreffende nieuwe voedingsmiddelen (COM(2013) 894 final) en voorstel inzake vlees van gekloonde dieren (COM(2013)893 final)

Viloria geeft een toelichting over de stand van zaken. Het Commissievoorstel wordt momenteel behandeld in de Raad. Het grootste discussiepunt is de definitie van nieuwe levensmiddelen (art. 2). Aanstaande vrijdag is er een Raadswerkgroep waarin uitsluitend gesproken zal worden over de definitie. Viloria hoort graag welke input de ROW-deelnemers hebben op dit specifieke punt. Daarnaast is de Commissie begonnen met een inventarisatie van onderwerpen die uitvoeringshandelingen behoeven en ze wil bij inwerktreding van de verordening ook deze uitvoeringshandelingen in concept klaar hebben.

De voorzitter vraagt aan de deelnemers of er vragen zijn over deze toelichting.

Lugt wil weten hoe het vervolgtraject eruit ziet nadat de Raad klaar is en hoe de verhouding ligt tot het voorstel over klonen. Viloria legt uit dat er geprobeerd zal worden om tot een politiek compromis te komen, daarna volgt de eerste lezing van het Europees Parlement. Het is nog niet bekend wanneer dit precies gaat plaatsvinden. De twee voorstellen over klonen worden in een andere Raadsgroep besproken. Er heeft geen verandering in de tekst plaatsgevonden. Het zou geen belemmering moet zijn voor de besluitvorming voor dit onderwerp.

De voorzitter maakt een inventarisatie van de onderwerpen die de ROW-deelnemers graag willen bespreken tijdens dit overleg.

Alle aanwezigen willen het graag over de definitie hebben. Daarnaast worden de volgende onderwerpen genoemd door Crijns: over traditionele veredelingsmethoden. Geurts: artikel 3 en 9. Quaedvlieg: over de verdelingstechnieken. Vijn: wat wordt er verstaan onder nanodeeltjes. Kooijman: wat wordt bedoeld met gemodificeerde moleculen en geschiedenis van consumptie. Dorst: hoe het zit met Chinese kruiden in dit voorstel. Van Asseldonk: geschiedenis van consumptie buiten Europa, afgrenzing tussen voedingsmiddel en geneesmiddel en nut en noodzaak van deze nieuwe Verordening. Wouters: sluit zich aan bij Van Asseldonk. Lugt: behoud oude categorieën, verduidelijking van significante consumptie, maximale periode stellen voor risicomangement in de toelatingsprocedure en een bescherming van innovatie van 10 jaar in plaats van 5 jaar. Daarnaast ziet ze graag een validatiecheck of een product inderdaad een nieuw levensmiddel is voordat er een aanvraag wordt gedaan. Crielaard: de periode waarin het product exclusief door de aanvrager gebruikt mag worden. Jonker: hoe gaat het straks met de kruiden die van buiten Europa komen.

Volgens Viloria is er veel discussie geweest in de Raadswerkgroep over het voorstel in het algemeen (overige artikelen en overwegingen) en in het bijzonder over de definitie (artikel 2). Oorspronkelijke was er sprake van een open lijst met een paar voorbeelden. Nu is het een gesloten lijst van categorieën. De basis voor de definitie is dat er geen significante consumptie voor 1997 is geweest. Hierover is binnen de Raadswerkgroep geen discussie geweest aangezien dit het moment is waarop de eerste keer regelgeving in werking is getreden over nieuwe voedingsmiddelen. Nederland is voorstander van een productbenadering, het uiteindelijke product moet een significante verandering hebben. Daarnaast is het van belang om flexibiliteit in de definitie te hebben om deze zo toekomstbestendig mogelijk te houden. Tijdens de discussies over het voorstel was een kleine groep van lidstaten voorstander van een open lijst met een paar voorbeelden, maar de voorkeur ging uiteindelijk naar een gesloten lijst van geactualiseerde categorieën ten opzichte van de categorieën in verordening 258/97.

Vijn zou graag meer uitleg willen hebben over wat bedoeld wordt met de categorie over moleculaire structuur en hoe dit zit in combinatie met veredelings technieken. Viloria geeft aan dat als het over planten gaat het product in een andere categorie valt.

Vijn vindt de categorieën zoals ze nu beschreven staan nogal onduidelijk. Met voorbeelden zou je het kunnen verduidelijken. Daarnaast vraagt ze zich af in hoeverre het productieproces wordt meegenomen. Viloria antwoordt dat product- en procesbenadering door elkaar lopen en dat dit het soms onduidelijk maakt.

Aalten wil graag weten waarom vitamines en mineralen apart genoemd worden als categorie? Van Rossum legt uit dat men in de praktijk vaak aanliep tegen onduidelijkheden op dit punt. Het is ter verduidelijking dat niet elk mineraal of vitamine door de procedure hoeft te gaan.

Het is voor Vijn niet duidelijk wat wordt bedoeld met 'traditioneel'. Viloria geeft aan dat hier geen definitie voor is. Het gaat om een interpretatie of iets een GGO is of traditioneel. De toevoeging die gedaan is over de geschiedenis van veilig gebruik is een verduidelijking hiervan. Crijns geeft een aanvulling op dit complexe punt. Indien een product onder de GMO-wetgeving valt, is er eerst een voedselveiligheidsbeoordeling nodig voordat een product op de markt gebracht mag worden. In Brussel is men bezig met de vraag of nieuwe veredelings technieken onder de definitie van GMO vallen of niet. De status van deze nieuw veredelings technieken is dus nog niet bepaald. In dit voorstel wordt een uitzondering gemaakt voor traditionele veredelings technieken die een geschiedenis hebben van veilige consumptie binnen de EU en waarbij het eindproduct geen significante verandering heeft ondergaan. Dit is een productbenadering. Voor de nieuwe veredelings technieken zou je ook een productbenadering kunnen toepassen. Het gaat erom of het eindproduct veilig is. Crijns wil graag weten hoe de ROW-deelnemers denken over het schrappen van 'nieuw' en 'traditioneel' en alleen het woord 'veredelings technieken' te gebruiken.

Aalten vraagt zich af hoe zich dit verhoudt tot de kloonvoorstellen? Die vallen er dan ook onder. Ook Vijn vraagt zich af hoe de technieken zich tot elkaar verhouden. Als nieuwe technieken net zo veilig zijn als traditional, waarom zouden ze dan onder de wetgeving voor nieuwe levensmiddelen moeten vallen. Daarin steunt ze het voorstel van Crijns.

Peters zou graag zien dat er een beter verwoording komt van de prioriteit op veilige producten. Viloria beaamt het belang van een veilig product. In deze verordening dient dat bewezen te worden met een dossier. Van Rossum begrijpt dat men wil weten wat 'veilig' precies inhoud. Veilig wil zeggen; net zo veilig als alle andere bestaande voedingsmiddelen. Een nieuw product is een reden om verder te kijken. Waar je naar gaat kijken komt aan de orde in de onderbouwing.

Van Asseldonk vraagt zich af of de overheid de verantwoordelijkheid overneemt van producenten. Alle producten moeten veilig zijn volgens de Algemene Levensmiddelenwetgeving (GFL). Wat voegt dit nieuwe voorstel toe? Van Rossum antwoordt dat de Algemene Levensmiddelenwetgeving een vangnet is. Er is veel wetgeving om nadere regels te stellen. Voor deze Verordening is dat de nieuwheid van een product.

Peters heeft onderzoek gedaan naar de manier van kweken van kruiden en veel testen gedaan op voedselveiligheid. Hij vraagt zich af of het mogelijk is om een duidelijk kader te maken en te zeggen aan welke eisen een product moet voldoen. Van Rossum ziet veel van dit soort onderzoeken langskomen in de dossiers als onderdeel van de veiligheidsbeoordeling. Er vallen echter veel verschillende producten onder deze wetgeving. EFSA probeert zoveel mogelijk handvaten te geven.

Van Asseldonk is van mening dat de beslisboom van EFSA teveel is opgesteld vanuit toxicologisch oogpunt. Voor producten die in Azië al heel lang worden gegeten moet er eerst een heel toxicologisch rapport komen. Hierdoor wordt voor gezonde voedingsmiddelen een enorme barrière opgeworpen. Van Rossum verduidelijkt dat de EFSA guidance nog gepubliceerd moet worden. Het genoemde rapport van EFSA gaat niet over de gezondheidsproducten, maar over groenten en fruit waarbij de geschiedenis van consumptie wordt gebruikt om te laten zien dat het veilig is.

Quaedvlieg ziet in het voorstel om traditioneel te schappen mogelijk een deel van de oplossing, maar niet alles. Het gaat nog steeds om een geschiedenis van veilig gebruik binnen de EU. Daarnaast is de verandering van voedingswaarde een grijs gebied. Binnen de seizoenen zit al veel verschil.

Lugt is van mening dat als je met nieuwe categorieën gaat werken, de datum van 1997 ook aangepast moet worden. In ieder geval voor de nieuwe categorieën. Viloria antwoordt dat daarvoor het overgangsartikel is opgenomen. Producten die rechtmatig op de markt waren na 1997 en in de nieuwe categorieën vallen, komen in aanmerking voor de overgangsregeling. Kluijthooft geeft aan dat de FNLI graag zou zien dat de Nederlandse delegatie dit punt inbrengt in Brussel.

Viloria deelt mee dat Nederland een beschermingstermijn van 10 jaar in plaats van 5 jaar heeft ingebracht in de discussie, maar de Commissie ziet hier niets in. Ze wil harmonisatie met de Claimsverordening. Mogelijk kan een amendement van het Europees Parlement dit nog veranderen.

Lugt brengt naar voren dat EFSA twee keer een termijn heeft van negen maanden, maar ook een risicomanagement zonder termijn. Ze zou hier graag ook een termijn aan gekoppeld zien. Dit is belangrijk om een aanvraag goed te kunnen afstemmen met een claim-aanvraag. Viloria beaamt het belang van een efficiënt proces en zal zich hiervoor inzetten.

Van Asseldonk wil graag weten hoe het zit met de scheiding tussen voeding en geneesmiddel door te kijken naar de producten in een apotheek. Het kan niet zo zijn dat alle kruiden straks als nieuw levensmiddel worden gezien. Van Rossum legt uit dat met de afweging of iets alleen in een apotheek aanwezig is of ook elders, geprobeerd is om een handvat te geven aan het probleem van deze scheiding. De grens tussen geneesmiddel en voeding is inderdaad ingewikkelder dan dat. Door EFSA wordt momenteel een inventarisatie gedaan om te zien hoe producten beoordeeld kunnen worden.

Geurts wil weten waarom artikel 3 is geschrapt. Hierin was opgenomen dat er een richtlijn zou komen na consultatie van de industrie. Viloria geeft aan dat dit nu artikel 4a is geworden.

De Voorzitter brengt naar voren dat er nog niet is gesproken over nanodeeltjes. Viloria antwoordt dat deze term niet gedefinieerd is in de Verordening, maar wel is opgenomen om aan te geven dat het een mogelijk criteria is om te gebruiken. Lugt merkt op dat meerdere soorten technologie kunnen leiden tot nanodeeltjes. Door de term nanotechnologie te vervangen met technologie, wordt de definitie in één keer veel breder. Viloria antwoordt dat door een aantal lidstaten is geopperd om ook hier de productbenadering toe te passen. Ze vraagt of dit een verbetering zou zijn. Aalten beaamt dat de industrie een voorstander is van een productbenadering. De vraag is of de gebruikte bewoording in het voorstel straks verduidelijking geeft.

4. Vaststellen nieuwe vergaderdatum voor voortzetting overleg (indien noodzakelijk)

Er is geen nieuwe datum vastgesteld.

5. Rondvraag

Peters vraagt of het mogelijk is om na dit overleg nog aanvullingen door te sturen en of hij een foto mag maken van het ROW-overleg.

Van Viloria mogen alle ROW-deelnemers hun aanvullingen naar haar toesturen (met cc aan het ROW-secretariaat). De ROW-deelnemers hebben geen bezwaar tegen het maken van een foto, mits het niet ondeugdelijk wordt gebruikt.

Geurts ziet graag dat de veiligheidsbeoordeling door EFSA voor nieuwe levensmiddelen en de verrijkingsverordening parallel lopen.

Jonker vindt het belangrijk dat de kruiden beschikbaar blijven en wil weten of niet duidelijk op papier gezet kan worden in welke categorieën de kruiden vallen. Viloria geeft aan dat dit niet eenvoudig is. Van Rossum vult aan dat dit een vraag is die vaker wordt gesteld. Er bestaat een gremium waar over concrete producten gepraat wordt.

Peters zou graag zien dat er beschreven wordt wanneer iets een geneesmiddel is en wanneer voeding. Van Rossum geeft aan dat die uitgangspunten bestaan, maar het gaat om de interpretatie.

De voorzitter bedankt eenieder voor de prettige en constructieve discussie en sluit om 16.00 uur de vergadering.

De secretaris,
M. Kunst